

Vdovská a vdovecká penze je pro mnohé šok. Lidé netuší, na co je nárok

14. dubna 2016

Ztratit životního partnera či partnerku je pro pozůstalého vždy velmi tíživé. Mnohdy to však bývá i vážný finanční problém. Řada lidí totiž vůbec netuší, na co má pozůstalá osoba ve skutečnosti nárok a jak velkou penzi po zemřelém může vůbec dostat.

Vdovský nebo vdovecký důchod náleží standardně po dobu jednoho roku od smrti manžela nebo manželky. Ilustrační snímek | foto: [Profimedia.cz](https://www.profimedia.cz)

Vdovské a vdovecké penze jsou opředeny mnoha mýty. Ty nejčastější je dobré si zapamatovat.

1. Vdovský nebo vdovecký důchod se přiznává automaticky

Nikoliv. O vdovský či vdovecký důchod je třeba žádat. Žádost sepisuje s pozůstalým manželem či manželkou okresní [správa](#) sociálního zabezpečení – v Praze Pražská, v Brně Městská správa sociálního zabezpečení podle místa jeho trvalého bydliště. K žádosti je třeba předložit především doklad totožnosti žadatele, úmrtí list zesnulé osoby a oddací list. Pokud zemřelý/á manžel/ka dosud nepobíral/a vlastní důchod, předkládají se rovněž doklady zesnulé/ho, které jsou zapotřebí k žádosti o starobní nebo invalidní důchod, například doklad o [studiu](#), vojně, rodné listy dětí, evidenční list od posledního zaměstnavatele a další doklady.

2. Vdovský či vdovecký důchod může být přiznán i družce či druhovi

Ne. Po druhovi/družce ani po registrovaném partnerovi nebo partnerce vdovský nebo vdovecký důchod nenáleží. A to ani v případě jejich dlouhodobého soužití a společné výchovy dětí. Pozůstalostní důchod nenáleží ani po rozvedeném manželovi nebo manželce.

3. Nárok na vdovský/vdovecký důchod vznikne, jen pokud manželství trvalo určitou dobu

Ne, tuto podmínku zákon nestanoví. Rozhodující je, že manželství existovalo k datu úmrtí manžela či manželky, nezáleží však na tom, jak dlouho manželský svazek trval.

4. Manželé museli mít společné bydliště, jinak na pozůstalostní důchod není nárok

Nepravda. Společné bydliště manželů není podmínkou pro přiznání vdovského či vdoveckého důchodu. Podstatné je trvání manželství k datu úmrtí manžela či manželky.

5. Získání potřebné doby pojištění se u pozůstalostních důchodů nevyžaduje

Není to pravda. Nevyžaduje se pouze tehdy, když manžel či manželka zemřel/a následkem pracovního úrazu. V ostatních případech nároku na pozůstalostní důchod hraje potřebná doba pojištění zemřelé osoby důležitou roli. V praxi například může dojít k situaci, že pozůstalostní důchod nebude náležet po manželovi, který byl dlouhodobě nezaměstnaný a nezáskal potřebnou dobu pojištění.

6. Vdovský a vdovecký důchod náleží ve stejné výši jako přiznaný důchod, který pobírala zesnulá osoba.

Nikoliv. Vdovský a vdovecký důchod se stejně jako starobní a invalidní důchod skládá ze dvou částí: základní výměry + procentní výměry. Základní výměra vdovského a vdoveckého důchodu je stejná jako u ostatních druhů důchodů (nyní činí 2 440 Kč).

Výše procentní výměry vdovského nebo vdoveckého důchodu podle zákona činí 50 % procentní výměry důchodu, který pobírala (nebo by pobírala) zesnulá osoba k datu úmrtí.

Příklad:

Žena ovdověla, pracuje, nepobírá žádný důchod. Její zemřelý manžel pobíral starobní důchod, který k datu úmrtí činil 14 640 Kč měsíčně, z toho: 2 440 Kč základní výměra, 12 200 Kč činila procentní výměra.

Ženě tedy bude náležet procentní výměra vdovského důchodu ve výši 6 100 Kč (50 % z 12 200 Kč). Vdovský důchod ženy bude včetně základní výměry 2 440 Kč činit celkem 8 540 Kč měsíčně.

7. Vdovský či vdovecký důchod náleží natrvalo

Omyl. Vdovský nebo vdovecký důchod náleží standardně po dobu jednoho roku od smrti manžela nebo manželky. Po uplynutí této doby náleží výplata pozůstalostního důchodu jen v přesně vymezených případech. To je tehdy:

- pokud se pozůstalý manžel/ka stará o nezaopatřené dítě,
- pečuje o dítě, o svého rodiče nebo o rodiče zemřelého manžela/ky (tchána, tchyni), kteří jsou závislí na jeho/její pomoci ve stupni II, III, IV,
- pokud je sám/sama invalidní ve třetím stupni závislosti,
- pokud dosáhl/a zákonem stanoveného věku. Důchod pak vdova/vdovec pobírá, dokud splňuje stanovené podmínky.

Příklad

Muž, který ovdověl, nepobírá žádný důchod. Jeho zemřelá manželka také nepobírala žádný důchod, důchodového věku pro starobní důchod ještě nedosáhla.

Procentní výše jejího invalidního důchodu, na který by měla nárok v době smrti, by činila 10 228 Kč měsíčně.

Procentní výměra vdoveckého důchodu muže bude tedy činit 50 % této částky, to je 5 114 Kč, a základní výměra 2 440 Kč, vdovecký důchod bude muži náležet ve výši 7 554 Kč měsíčně. Manželé neměli žádné děti, pozůstalý manžel bude pobírat vdovecký důchod po dobu jednoho roku.

8. Po zániku nároku na pozůstalostní důchod už nikdy nemůže dojít k jeho obnově

Není to pravda. K obnově vdovského či vdoveckého důchodu může dojít, pokud splnění některé ze zákonných podmínek (viz předchozí bod) nastane do dvou roků po předchozím zániku nároku na vdovský či vdovecký důchod. Ale pozor, k obnově výplaty nedochází automaticky, je potřeba o to požádat správu sociálního zabezpečení podle místa trvalého bydliště.

Příklad:

Žena ve věku 40 let ovdoví, pobírá vdovský důchod jeden rok. Nárok na výplatu vdovského důchodu zanikl, neboť vdova dále nesplňuje žádnou z podmínek pro nárok na tento důchod.

Za rok a půl po tom, co jí byla výplata vdovského důchodu ukončena, začne pečovat o svého otce, který byl uznán závislým na pomoci druhé osoby ve III. stupni závislosti.

Protože tím ve dvouleté lhůtě splnila jednu ze stanovených podmínek, výplata vdovského důchodu jí bude na základě žádosti obnovena a bude náležet po dobu, po kterou bude trvat její péče o otce.

9. Po novém sňatku vdovský či vdovecký důchod ještě několik měsíců náleží

Nenáleží. Dnem uzavření nového manželství nárok na vdovský či vdovecký důchod zanikne. Tuto skutečnost je vdovec či vdova povinen/na do osmi dnů nahlásit ČSSZ. Pokud tak neučiní, dopouští se podvodu a neoprávněného čerpání dávky. V případě, že osoba po uzavření nového sňatku znovu ovdoví, může jí vzniknout nárok na vdovský důchod po druhém manželovi či manželce.

10. Příjemce vdovského/vdoveckého důchodu smí pracovat pouze na částečný úvazek

Nepravda. Pobírání vdovského nebo vdoveckého důchodu nijak neomezuje druh výdělečné činnosti vdovy nebo vdovce ani výši jejich příjmu.

11. Ten, kdo již pobírá vlastní starobní důchod a ovdoví, bere pak důchody dva

To je velmi rozšířený omyl. Pokud člověk v době, kdy ovdoví, již pobírá vlastní starobní nebo invalidní důchod, dojde k tzv. souběhu

důchodů. V těchto případech náleží v plné výši vyšší důchod. Z nižšího důchodu náleží polovina procentní výměry. Postupuje se tak, že se porovná výše důchodu, který vdova/vdovec pobírá, a již vyměřený vdovský/vdovecký důchod, který činí 50 % procentní výměry důchodu zemřelého. Nižší z důchodů pak náleží z jedné poloviny, vyšší zůstává beze změny. Základní výměra náleží pouze jednou.

Příklad:

Výpočet vdovského důchodu při tzv. souběhu důchodů

Žena pobírá starobní důchod 10 440 Kč. Procentní výměra činí 8 000 Kč, základní výměra 2 440 Kč (8 000 + 2 440). Žena ovdoví.

Její zemřelý manžel pobíral starobní důchod ve výši 12 540 Kč (10 100 + 2 440).

Žena má nárok na vdovský důchod – dojde k tzv. souběhu důchodů.

Neznamená to ovšem, že žena začne pobírat ke svému důchodu plný starobní důchod svého zesnulého manžela. Souběh nikdy neznamená součet důchodů.

Ze starobního důchodu manžela se vypočte důchod vdovský (činí 50 % z procentní výměry, což je 50 % z 10 100 Kč), tedy 5 050 Kč.

Při souběhu starobního důchodu ženy a vdovského po muži se dále porovnávají procentní výměry obou důchodů.

Přitom vyšší procentní výměra důchodu bude ženě náležet v plné výši (je to 8 000 Kč)

a z nižší procentní výměry vdovského důchodu (5 050 Kč) polovina, tedy 2 525 Kč.

Základní výměra důchodů náleží vždy pouze jednou. Žena tak bude pobírat dohromady částku 12 965 Kč (8 000 + 2 440 + 2 525).

Více [informací](#) o podmínkách nároku na pozůstalostní důchod vysvětlí v konkrétních případech pracovníci správy sociálního zabezpečení.

Obrátit se můžete i na call centrum pro důchodové pojištění na čísle 257 062 860.

Autor: Eva Sovová